

TỌA ĐÀM

Thủy điện Don Sahong và thách thức đối với Việt Nam

Hà Nội, ngày 10 tháng 12 năm 2014

Giới thiệu

Sông Mê Kông, dòng sông cuối cùng trên thế giới chưa bị đập đập trên phần lớn chiều dài, đang dần thay đổi bởi những dự án phát triển thủy điện dòng chính. Ngoài 6 con đập đã được hoàn thành ở thượng nguồn phía Trung Quốc và một chuỗi các đập khác đã được lên kế hoạch, ở hạ nguồn 11 đập thủy điện đã được đưa vào kế hoạch xây dựng tại Lào và Campuchia.

Theo Báo cáo Môi trường Chiến lược về thủy điện dòng chính Mê Kông (ICEM, 2010), các con đập được đề xuất ở hạ nguồn sẽ gây ra hàng loạt tác động tiêu cực cho toàn lưu vực. Nếu đập được xây dựng, dòng chảy và bản chất tự nhiên của dòng sông sẽ vĩnh viễn thay đổi, ảnh hưởng tới chất lượng và lưu lượng nước, suy giảm lượng phù sa màu mỡ. Điều này sẽ gây thiệt hại nghiêm trọng cho ngành thủy sản và nông nghiệp, ảnh hưởng sâu rộng tới đời sống và sinh kế của người dân sống ven sông và an ninh lương thực. Hệ thống đập cũng đe dọa hệ sinh thái thủy sinh và ven bờ, đẩy một số loài đặc hữu của sông Mê Kông vào thảm họa tuyệt chủng.

Tuy nhiên, bất chấp các khuyến cáo nên dừng việc xây dựng các con đập đến khi có các nghiên cứu sâu hơn, chính phủ Lào đã khởi công xây dựng Xayaburi - con đập đầu tiên trên dòng chính hạ nguồn cuối năm 2012, đến nay đã hoàn thành khoảng 30% tiến độ. Tháng 10/2013, Chính phủ Lào tiếp tục thông báo quyết định triển khai dự án thủy điện dòng chính thứ hai - Don Sahong tại tỉnh Champasak, con đập được cảnh báo sẽ có tác động to lớn đến khu vực hạ nguồn của Campuchia và Việt Nam, đặc biệt là đối với nguồn lợi thủy sản. Bởi lẽ, theo cảnh báo của nhiều nghiên cứu, con đập sẽ chặn đứng dòng di cư duy nhất của cá vào mùa khô.

Quy trình Thông báo, Tham vấn và Thỏa thuận (PNPCA) trong sáu tháng – một thủ tục bắt buộc đối với tất cả các dự án sử dụng nước dòng chính – đã được Ủy hội sông Mê Kông (MRC) chính thức khởi động đối với dự án Don Sahong từ ngày 25 tháng 07 năm 2014. Tại Việt Nam, hội thảo tham vấn quốc gia đầu tiên đã được Ủy ban sông Mê Kông Việt Nam tổ chức tại Cần Thơ ngày 25/10/2014. Theo dự kiến, sẽ có hai hội thảo tham vấn quốc gia tiếp tục được tổ chức tại Hà Nội và Cần Thơ. Ngoài ra, hiện nay các tổ chức xã hội, nghề nghiệp liên quan cũng đang tích cực tổ chức các hoạt động tham vấn ý kiến của cộng đồng và các vùng sinh thái Đồng bằng Sông Cửu Long. Kết quả tham vấn dự kiến sẽ được tổng hợp vào báo cáo tham vấn quốc gia gửi đến Ủy hội sông Mê Kông quốc tế.

Trong bối cảnh này, Trung tâm Con người và Thiên nhiên (PanNature) phối hợp cùng Mạng lưới Sông ngòi Việt Nam, với sự hỗ trợ của Quỹ Đối tác về Các Hệ sinh thái Trọng Yếu (CEPF) tổ chức buổi tọa đàm nhằm cung cấp thêm thông tin và các thảo luận liên quan đến đập thủy

điện Don Sahong, về các tác động tiềm ẩn và các lỗ hổng trong báo cáo đánh giá tác động môi trường của dự án cũng như các thách thức đối với Việt Nam.

Thời gian và địa điểm:

- Thời gian: ngày 10 tháng 12 năm 2014
- Địa điểm: Khách sạn Điện Lực - 30 Lý Thái Tổ, Hoàn Kiếm, Hà Nội

Khách mời:

- Ông Douglas O’Neil, Trưởng phòng Môi trường, Khoa học, Công nghệ và Y tế, Đại sứ quán Mỹ tại Việt Nam
- Thạc sĩ Ngô Thuần Khiết, Phó ban Khoa học, Công nghệ và Môi trường, Liên hiệp hội Khoa học Kỹ thuật Việt Nam
- Bà Huỳnh Kim Duyên – Phó chủ tịch Hội Liên hiệp Phụ nữ Cà Mau.
- Bà Phạm Cẩm Nhung, Quỹ Quốc tế Bảo vệ Thiên nhiên (WWF)
- TS. Đào Trọng Tứ, Giám đốc Trung tâm Phát triển Bền vững Tài nguyên Nước và Thích nghi Biến đổi Khí hậu, cố vấn Mạng lưới Sông ngòi Việt Nam, nguyên Phó tổng thư ký VNMC
- Ông Nguyễn Nhân Quảng - Giám đốc Trung tâm Hỗ trợ Quản lý Tổng hợp Tài nguyên Nước (CIWAREM), nguyên Phó tổng thư ký Ủy ban Sông Mê Kông Việt Nam.
- Bà Nguyễn Thị Khanh, Giám đốc Trung tâm Sáng tạo Xanh, Đại diện Mạng lưới Sông ngòi Việt Nam

Nội dung chương trình:

Thời gian	Nội dung
08:00 – 08:30	Đăng ký đại biểu - <i>PanNature</i>
08:30 – 09:00	Tổng quan về thủy điện dòng chính sông Mê Kông, thủy điện Don Sahong và tác động tiềm tàng lên Việt Nam – Ông Nguyễn Nhân Quảng
09:00 – 10:30	Chia sẻ của các khách mời về: <ul style="list-style-type: none">• Tác động của thủy điện Don Sahong và các thủy điện dòng chính đối với ĐBSCL• Các vấn đề trong đánh giá tác động môi trường của dự án Don Sahong• Quan điểm của Cộng đồng dân cư tại ĐBSCL đối với dự án thủy điện Don Sahong và các dự án thủy điện dòng chính trên hạ nguồn Mê Kông• Thách thức trong hợp tác lưu vực sông Mê Kông và quan điểm của Việt Nam• Giải pháp cân bằng vấn đề an ninh năng lượng, an ninh lương thực, an ninh sinh kế lưu vực sông Mê Kông
10:30 – 11:30	Hỏi – Đáp: Trao đổi giữa đại biểu với các khách mời
11:30 – 11:45	Tổng kết tọa đàm - <i>PanNature</i>